

Index českých zájmů v EU

Projednávaná evropská pomoc české ekonomice prospěje

Praha, 17. července 2020

- **Index českých zájmů pravidelně sleduje, jak se daří prosazovat zájmy ČR v evropských institucích. Podkladem jsou odpovědi insiderů, pracujících nebo reprezentujících ČR v evropských institucích. Tématem prvního indexu je reakce na ekonomickou recesi, neboť dnes se v Bruselu opět sejdou premiéři a prezidenti členských států, aby diskutovali o evropském záchranném balíku 750 miliard €, který má pomoci Evropě překonat ekonomické škody způsobené koronavirem. Z analýzy vyplývá, že:**
 - Podle většiny českých europoslanců záchranný stimulus pro EU pomůže zásadně české ekonomice,
 - reakce EU na pandemii pomohla ČR v ekonomické oblasti,
 - reakce EU na klimatickou krizi (Zelená dohoda) vyžaduje důkladnější propočty nákladů před tím, než bude dohoda potvrzena a měla by mít větší flexibilitu.

Analýza vychází z ankety zpracované Institutem pro evropskou politiku EUROPEUM mezi českými europoslanci. Vyplývá z ní, že návrh Evropské komise České republice a EU jako celku ekonomicky prospěje. Než však začne platit, musí ho schválit všechny hlavy států Evropské unie včetně českého premiéra Andreje Babiše, který měl zpočátku na evropský plán obnovy silně kritický názor.

“Andrej Babiš naštěstí postupně změnil názor, Česká republika získá více peněz, než kolik do evropského rozpočtu zaplatí a balík peněz pomůže i evropským trhům kam vyvážíme své zboží,” dodává Vít Havelka z Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM.

S tím souhlasí například poslanec Mikuláš Peksa (Piráti), který tvrdí, že “česká ekonomika je silně proexportní a je proto pro nás důležité, aby evropské hospodářství

fungovalo jako celek - jinak se ČR ocitne také rychle v recesi”. Podle Ludka Niedermeyera je pak především klíčové, aby byl balík schválen co nejrychleji a my mohli peníze využít co nejdříve.

Europoslanci ANO Kovařík a Knotek pak tvrdí, že ČR by měla v rámci prioritizace pomoci prosazovat především pomoc malým a středním podnikům a větší flexibilitu v tom, kam evropské prostředky mohou členské státy investovat. Především flexibilita je pak něco, o co dlouhodobě stojí velmi český premiér Andrej Babiš, který by rád měl co nejméně svázané ruce, kam Česká republika může evropské peníze investovat.

“Tímto směrem se ostatně také vydala Evropská unie během své okamžité reakce na pandemii COVID-19, když

rozvolnila tematické zaměření evropských fondů v současném víceletém finančním rámci. V rámci nadcházející finanční perspektivy se nedá očekávat, že by se flexibilita v takové míře opakovala, ale i tak budou tematické okruhy nastaveny poměrně široce," říká Vít Havelka.

Jediný z odpovídajících europoslanců, který nesouhlasí se záchranným balíčkem EU je Hynek Blaško z SPD. Ten tvrdí, že z krize nás vyvede pouze zrušení enormního přerozdělování a rozsáhlého rušení regulací administrativní zátěže.

"O redukci administrativní zátěže a zjednodušení regulace se dá samozřejmě hovořit, ale pouze v dlouhodobém horizontu. Představa, že to pomůže v horizontu roku či dvou je naprosto mylná. Nyní je třeba především pomoci zasaženým evropským ekonomikám a ukázat solidaritu mezi evropskými zeměmi," dodává Vít Havelka.

"Doufejme, že se na páteční Radě podaří dosáhnout kompromisu, nebo se k němu minimálně velmi přiblížit. Nejhorší zprávou pro politické klima v Evropě by bylo, kdyby lídři EU neprokázali jistou dávku odvahy a nadále se handrkovali o drobné. Národním zájmem každého členského státu je především udržet EU jednotnou a akce schopnou, což nepůjde bez dohody na novém evropském rozpočtu," tvrdí Vít Havelka.

Česko bude těžit z investic do uhelných regionů

Evropská komise přišla s řadou návrhů, které mohou české ekonomice pomoci. Oslovení europoslanci za ANO zde zmiňují především Fond pro spravedlivou tranzici, který by měl pomoci českým uhelným regionům s přeměnou na nové hospodářství založené na inovacích. Zároveň by měl posloužit k rekultivaci krajiny zasažené invazivní povrchovou těžbou uhlí. Z dalších nástrojů je důležitý také program SURE, který umožní České republice získat finance na programy kurzarbeitsů (stát platí část mzdy zaměstnancům, pokud firmy nemají dost zakázek). Díky tomu se bude dařit držet nižší nezaměstnanost, než by normálně byla.

"Celý záchranný balík je ale opět třeba vnímat v širším evropském kontextu. Česká republika sice bude z plánů

Evropské komise profitovat, jejich hlavní výhodou ale je, že se zaměřuje na Evropu jako celek. Je pravděpodobné, že výrazně pomůže ke stabilizaci vnitřního trhu a politické situace na evropské úrovni, což je pro Českou republiku velmi důležité," zmiňuje Vít Havelka.

ČR také může dlouhodobě profitovat z investičního zaměření evropské pomoci. Jak upozorňuje europoslanec Mikuláš Peksa, evropské peníze mohou pomoci České republice projít novou průmyslovou revolucí, která se vyznačuje nástupem digitální ekonomiky, průmyslu 4.0 nebo internetu věcí.

"Zde záleží pouze na České republice, jak efektivně evropské peníze využije – zdali "zahučí" do zastaralých projektů, nebo pomohou ke skutečné modernizaci naší ekonomiky," doplňuje Vít Havelka.

Opatrné ano Green Dealu, s velkými ale

Čeští europoslanci se ale jednoznačně neshodnou na tom, zdali by záchranný balík měl být použit na implementaci Green Dealu – evropského plánu schváleného vládami členských zemí na přechod k ekologicky šetrnější a modernější ekonomice.

Zatímco Luděk Niedermayer (TOP09), Mikuláš Peksa (Piráti) nebo Michaela Šojdrová (KDU-ČSL) vidí Green Deal jako cestu, jak modernizovat ekonomiku a zároveň zabránit zhoršování klimatu, Ondřej Knotek (ANO) nebo Petr Kovařík (ANO) by upřednostnili, aby se z Green Dealu nestalo dogma a nepoškodilo evropské hospodářství příliš rychlými nároky na dekarbonizaci. Také by měla existovat větší flexibilita na způsobu plnění závazků na snižování emisí ze strany členských států.

S Green Dealem jako celkem nesouhlasí pouze europoslanec Blaško (SPD), který považuje Green Deal za boj proti životodárnému plynu (CO2), který příroda sama produkuje. "Ochrana přírody by se měla místo toho hledat v kontrole nebezpečných látek, čistých potravinách či efektivnějších technologiích", tvrdí Blaško.

"Zde je nutné zmínit, že přechod na nízkoemisní ekonomiku je trend, který je rozběhnutý a nedá se zastavit. Je pouze otázkou, kdo z tohoto procesu bude profitovat. Česká republika by se tak neměla Green Dealu bránit, ale snažit

se být mezi těmi, které přeměnu ekonomiky ženou kupředu. Pouze tak můžeme zajistit, abychom nezůstali v pasti středněpříjmové ekonomiky," tvrdí Kateřina Davidová z Centra pro dopravu a energetiku.

Na toto navazuje Vít Havelka, podle kterého je česká (ne)podpora Green Dealu politicky problematická. "Sice v obecné rovině říkáme Green Dealu ano, celkově se ale k němu stavíme spíše rezervovaně, což z nás dělá nevyzpytatelné partnery na evropské úrovni. Snad na toto bude myslet náš premiér během páteční Evropské rady."

Pandemie

Oslovení europoslanci se s výjimkou Blaška z SPD shodují, že EU by měla vytvořit pandemický plán a lépe koordinovat boj proti šíření nákazy. Europoslanec Kovařík (ANO) zmiňuje, že vytvářet pravidla a koordinační instituce za běhu není příliš efektivní a je třeba být předem připraven. EU by dle jeho názoru také měla jednat rychleji a flexibilněji

při uzavírání vnější hranice. Šojdrová a Zdechovský (oba KDU-ČSL) si zase myslí, že by se mělo zapracovat také na připravenosti zdravotnických pomůcek, jejichž byl na začátku pandemie v Evropě poměrně velký nedostatek. Z hlediska ekonomické reakce upozorňuje europoslanec Niedermayer na to, že je třeba také vytvořit obecná pravidla pro fiskální mobilizaci evropského rozpočtu v případě krizí a následných pravidel pro splácení dluhů, jakmile ekonomický tlak dovolí.

"Všechna navržená řešení českými europoslanci dávají smysl. Je však otázkou, zdali bude vůle vlád členských států k větší harmonizaci pravidel evropské ekonomické pomoci nebo nákupu zdravotních pomůcek. Za nejrealističtější vidím, že dojde k větší koordinaci v oblasti veřejného zdraví a pandemických plánů tak, aby vnitřní hranice mohly zůstat propustné a opatření typu karantény byly uplatňovány pouze regionálně v ohniscích nákazy," dodává Vít Havelka.

Článek je postaven na anketě konsorcia Českých zájmů v EU mezi českými europoslanci v Bruselu, kteří odpověděli na námi položené dotazy, přičemž osloveno bylo všech 21 českých zástupců, zástupci europoslanců ODS ani KSČM na anketu neodpověděli. Cílem projektu České zájmy v EU je přispět k zviditelnění toho, jak rozhodování států EU odpovídá potřebám ČR. Podle průzkumů totiž česká veřejnost neví, že rozhodnutí EU může ČR ovlivnit.

V případě zájmu můžeme poskytnout plné znění odpovědí českých europoslanců na anketu Českých zájmů

Zpracoval: Vít Havelka, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM.

Kontakt pro media: vhavelka@europeum.org, 602 404 573

Organizace podílející se na projektu České zájmy v EU:

AMO.CZ

